

Aantekeningen uit de nalatenschap van

drs. J.F. van Os

31-12-1925 – 10-04-2021

© 2021 De erven van drs. J.F.van Os
gelicenseerd onder de
Creative-Commons CC BY-NC 4.0 licentie
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.nl>

U kunt

- het werk delen — kopiëren, verspreiden en doorgeven via elk medium of bestandsformaat
- het werk bewerken — herschikken, veranderen en afgeleide werken maken

onder de volgende voorwaarden:

- Naamsvermelding — De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een verwijzing naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is. U mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met uw werk of uw gebruik van het werk.
- Niet-commercieel — U mag het werk niet gebruiken voor commerciële doeleinden.
- Geen aanvullende restricties — U mag geen juridische voorwaarden of technologische voorzieningen toepassen die anderen er juridisch in beperken om iets te doen wat de licentie toestaat.

Correspondentieadres: Adriaan van Os, email adriaan@adriaan.biz

A m s t e r d a m

HOE ZIT HET MET AL DIE DINGEN DIE 'AMSTELHOF HETEN?'

(1760c betekent circa 1760)

Rijksmuseum	XV/XVI voorm.o. uit Utrecht, Nikolai, thans Middelburg, Koorkerk
Rijksmuseum	XVI Orgel uit Harenkarspel, f in HO jg 56, p 110
Rijksmuseum	1526 orgel uit Scheemda, Johan van Emden, zie HO jg 56, p 108, 111 voor onderhoud Hinsz en Freytag & Schn. en dispositie, midden XIX vervangen.
Herv. Nieuwzijds kapel	1555 1871 opgeslagen, Kas 1897 naar Jutphaas RK
Herv. Oude K. voorm.gr.	zie HO jg 49, p 137 vv, Vente, Edskes (A.Curtis)
Herv. Oude K. voorm.kl.	zie HO jg 49, p 137 vv, Vente, Edskes (A.Curtis)
Herv. Nieuwe K. kl.o	1570 P.Jzn de Swart? Zie kaart Fl. Kistpedaal zie HO mei'37. Alle reg.knoppen rechts! BmlB
Herv. Nieuwe K. gr.o.	1655 H.W.Schonat, 1670 J.G. v.Hagerbeer
Luth. Oude	
Eglise Wallone	1680 Nich. Langler, 1735 vrijwel geheel vernieuwd
Herv. Westerkerk	1686 Duyschot
Herv. Oude Kerk kl.o.	1658 Schonat, zie Boltjes, HO jan/apr'67. Hieraan toe te voegen: orgel komt met gesloten luiken voor op schilderij (ca 1660/65) van Em. de Witte (1618-'92) getiteld 'Interieur Oude Kerk te Amsterdam'. Gezien 13/1'91 op de tentoonstelling Hollandse Meesters (in USA bezit). 1823 binnenwerk naar Zuiderkerk
Luth. Nieuwe (Ronde)K.	1719 Hoornbeek. Toev. 8 st. en man. J.Casper Muller (HO jg 69,330), dus niet door Chr.M., zoals meestal wordt beweerd. Zie Hess en foto's van tekeningen, verbrand
Herv. Oude Kerk gr.o.	1726 Chr.Vater
Eglise Wallonne	1735 Chr. Müller, vrijwel geheel nieuw in kas 1680
Hospice Wallon	1741
Herv. Oude Kerk gr.o.	1742 J.C.Müller, ombouw orgel uit 1726
Eng. Kerk Begijnhof	1753 Chr.Müller, zie Hess. Misschien moet Brd een 16 v zijn (vgl Zaandam, Luth.) front bewaard. (HO jg 62, p 154)
RK St.Franciscus	1745 (oorspr. Schuilkerk 'De Boom') Peter Helligers (BC: ca 1760 J.S. Strumphler!) BmlB, merkwaardige 4 vt verdubbeling in dc (als in Zaandam Oud-kath. HO jg 64, p 169), 1816 LvdBrink
Gem. bejaardenhuis	1767 Onderhorst, Gierveld 255: Gaat naar koor Oude k
Herv. Oude Kerk koor	1767 kab.orgel Onderhorst uit Gem.verzorgingshuis van Ouden van dagen zou hier komen
Geref. BuitenAmstelk.	1780c Mitterreither, vlg's mond. meded. Mr A.Bouman afk. uit een RK Alphen a/d Rijn, 1968 naar Steenderen, Herv. BmlC
Doopsgez. K. 'De Zon'	1786 1813 naar Leeuwarden, Doopsgez.k.
RK St.Nicolaas	1794 H.Meyer, 1841 uitbreiding met aangehangen pedaal door Knipscheer (vlg's Mevr. Rooker-Knipscheer)
Museum Amstelkring	1794 Oudezijds Voorburgwal. 'Onse Lieve Heer op Solder'. Dit is de oude RK St.Nicolaas. Zie aldaar, HO jg 52, 64, en jg 62, 155, arch.Bolt, Bml
Jongensweeshuis	17.. Mitterreither-front
Bej.huis 'Amstelhof'	17.. kab.orgel, opdr. rest. Flentrop HO jg 69, p 43, Gierveld schrijft het aan Vool toe (nr 332) JCmlC: plm 1780
Remonstrantse kerk kab.orgel. Diepenbrockstraat, komt uit thans gesloten Rem. schuilkerk te Asd. Koster naast kerk (meded. Jo Blom)
RK Schuilk.Dom.Spuistr v.Peteghem (HO jg 63, p 262), verdwenen
RK ? Begijnhof v.Peteghem (HO jg 63, p 262 en M II, p 23), verdwenen
Oud-Kath.Brandesteeg	17.. kas thans Koororgel St.Laurens Rotterdam
Christengemeneenschap	1809 Geerkens, kab.orgel JCmlC. Gierveld (71): 1819
Amstelhof	1810 L.vd Brink, JCmlC met luiken!
 2 kl. orgel uit nalatenschap van J.S. Strumphler, door Vool geplaatst, Gierveld p 288
Herv. Oosterkerk	1817 bouwer? (HO sept 1888), 1899 overgepl. naar Overtoomkerk
Herv. Overtoomkerk	1817 voor Oosterkerk (HO sept 1888), 1899 overgeplaatst, tekening in kerkarchief nr 291, 1918 gesloopt
Herv. Zuiderkerk	1823 J.C.Friederichs met pijp. uit 1658 Oude k. kl.o. 1940 naar

	Aalten, Oosterkerk, HO jan/apr'67
RK St.Franciscushuis	1824 L.vd Brink JCmlC
RK Onze L.Vr. Rozenkr.	1824 L.vd Brink (Gierveld nr 55)
RK Geloof, Hoop en L.	1826 v.Dam, vtK, SM, verdwenen
Eng. Episc.	1827 (BmlC), in B2 staat: plm 1760
Luth. Nieuwe (Ronde)K.	1830 Ba tz, BmlA
Oud Katholieke Kerk	1830 vlgs vtK Batz & Co, Utrecht. Verdwenen, Oost noemt het niet!
RK kerk, welke?	1836 Ba tz (art. Huis Batz HO plm 1890)
Herv. Eilandskerk	1844 15 dec (HO sept'88) Knipscheer, adv. Nijhoff, vernietigend oordeel D.Brachthuiser 25 jaar later, ca 1870. Zie HO nov'39, p 14,15 en feb'39. Jaar later (na wat?) kerk afgebrand, thans in Strijen (ZH) Geref.
Herv. Noorderkerk	1849 Knipscheer
Kab.o. Jaap Spaans	1854 J.C. In der Mauer bijl. 120
Chr. Geref.K. (voorm?)	1860 ter Hart vlgs vtK
Herv. Oudezijds kapel	1865 Flaes, 1919 overgepl. naar Overtoomkerk. Bestaat de OZkapel nog? En wat staat er nu?
Herv. Overtoomkerk	1865 Flaes voor Oudezijds kapel, overpl. 1919. Zie vtK over Overtoomkerk!
Eng. kerk Begijnhof	1870 Flaes nieuw binnenwerk achter oude front, 1907 naar Chr.Geref.K, Laurierstraat. Oude front bleef. (HO jg 62, 154)
Chr. Geref. Laurierstr	1870 Flaes binnenwerk voor Eng.Kerk Begijnhof, 1907 binnenwerk overgepl. door G.Knoppers, wijz. 1907, 1927, 1943, 1962 G.A.C. de Graaf (HO jg 62, p 154)
Herv. Nieuwzijds kapel	1871 v.Oeckelen, 1899 naar Oosterkerk, kapel afgebroken. Zie echter 1912.
Herv. Oosterkerk	1871 v.Oeckelen voor N.Zijds kapel, geplaatst 1899
Paleis voor Volksvlijt	1875 A.Cavaillé -Coll. In HO nov 1920 bericht over verkoop naar Haarlem, concertzaal
RK St.Augustinus	1881 A.Cavaillé -Coll BmlB, later naar nieuwe St.Aug.
St.Bernhardgesticht	1885 A.Cavaillé -Coll BmlC
St.Bonifatius Kerk uit 1886, toren 1910. Zie foto in 19de eeuwse Kerkelijke Bouwkunst p 206
Paters Redemptoristen	1887 Maarschalkerweerd (Keizersgracht) ombouw ouder orgel
St.Antoniusgesticht	1887 Maarschalkerweerd, kl. orgel (HO jg 2, nr 2)
RK St. Nicolaaskerk	1889 Sauer, 1960 wijz. Schreurs
Overtoomkerk	1899 Overplaatsing uit Herv. Oude Zijds Kapel
Geref. Funenkerk	1890 D.G.Steenkuyl, 1923 vergr. door De Koff
Blindeninstituut	1900 Maarschalkerweerd, pneum., geheel in zwk, I. P 8, Rf 8, O 4, N 2 2/3, Wf 2, T 8 II. VdG 8, Hf 8, Fdolce 4, Ped. Sb 16 inst. bestaat niet meer, orgel nog wel (OB jul/aug 196)
Doopsgez.K. Oosterpark	1904 Maarschalkerweerd zie d.
Herst.Luth. Weeshuisk.	1904 Steenkuyl ter verv. oude o. zie d.
Herv. Oranjekerk	1905 L.van Dam en Zonen Leeuwarden, zie d.
St. Hubertuskapel	1906 Adema. Zie d.
RK Franciscus Xaverius	1906 (of eerder) 'De Krijtberg', P.J.Adema & Zonen, pneum. 2 kl, vrij p. 33 st, waarvan enkele nog ontbr., gek. door A.Giesen (Org. St.Theresia Den Haag) (HO jun 1906)
Eng. Kerk Begijnhof	1907 Ingram, Edinburgh, nw orgel achter oude front, 2 klav., rest. Flentrop (HO jun'54?). Het Flaes-orgel ging naar Chr.Geref. Lauriersgracht HO jg
Herv. Nieuwzijds kapel	1912 Steenkuyl. Is de kapel dan weer herbouwd?
Waalse Nieuwe	1912 (25/2) Dahlstein u Haerpfer, Dolchen of Bolchen (Gothen) 23 st. (HO apr'12) Voorheen geen orgel. B2 (p 130) iets 'Orgelreform'. J.W.Enschede vond het het beste van de moderne Amsterdamse orgels en protesteerde tegen verkoopplannen: De kerk dreigde buiten gebruik te raken (HO apr'21)
Geref.Kerk. (welke?)	1921c Opdr. Dekker HO aug'21 1
Herv.(Geref?) Parkkerk	1922 W.Sauer (vh Oskar Walcker) Frankfurt a/d Oder, d. Was oorspr. Geref. thans Herv./Geref. (mededeling J.Pieter Karman)
Hersteld Luth.K.	1923 Repliek J.W. Enschede over plaatsing Zwelwerk in Kloveniersburgwalkerk (HO mrt 1923). Hij adviseerde het nieuw te bouwen deel in een ruimte achter het orgel te doen plaatsen met strikte

	eerbiediging van het oude orgel. Hetzelfde adviseerde hij in de Ev.Luth.Kerk te Den Haag, ook door Bik uitgevoerd (HO febr'23)
RK St.Antonius	1924 Lijnbaansgracht, Pels (HO apr'24)
RK St.Nicolaas&Barbara	1926
RK O.L.Vr.Onbev.l.O.	1927
Luth.Diaconessen.inr.	1927 (Kapelkerk van de L.D.inrichting) opdr.Valckx in HO aug'26, HO jun'27)
RK St.Ignatius	1928
AMVJ gebouw	1929 P.v.Dam (HO apr'29), achter raster of muur (B), contact hierover met NKO afgebroken (HO mei'37)
Geref. Kerk (in West)	1929c opdr. Spiering, 29 reg. HO febr'29
Herv. Jeruzalemkerk	1930 12 dec. Furtwangler u Hammer, Hannover, disp. in HO sept '30, verder HO jan '31 (p 26) en OB dec'30 (disp met kleine nomencl.afw., daar wordt gesproken over Hw, Pos, Zw, ipv I, II, III)
Geref. Rafaelplein	1930 Valckx en vK (HO jan en febr'30)
Doopsgez. Singelkerk	1930 v.Leeuwen, pn, NKO, insp. A.vd Horst (HO nov'30)
Geref. de Wittenkade	1930c Valckx en vK opdr HO sept'30
Luth. Euterpestr.	1930c Valckx en vK opdr HO sept'30 en mei'30
Geref. Nassaukerk	1930 (De Wittenstr.) Valckx en vK (HO jan'31, opdr jul'30)
Conservatorium Bachstr	1931 v.Leeuwen, 3 klav.(HO febr'31, d in HO dec'31)
Herst.Luth.Rogatekapel	1931c Recourt, opdr HO febr'31
Geref.Mosplein, Asd N.	1931c Spanjaard opdr HO mrt'31
Geref. Gymnasium, Aula	1933 Pels. Mijn (vO) eerste studie-orgel. Zie d
Herv. Lyceum	1934 Verweys (HO sept'34, jan'35, feb'36 (d)
Herst. Verband	1935 (in Buitenveldert) Valckx en vK, HO apr en juni, hele orgel in zwelkast
Geref. Haarl.poortk.	1936 Bik (HO nov'36)
Eng. Kerk Groenburgwal	1936 verbouwing Flentrop (HO febr'37) en 1954 Flentrop uitbreiding (HO jg 50, p 92, jun'54)
Luth. Maarten Lutherk.	1937 H.W.Flentrop, zie d en HO juli'37
Geref. Waalkerk	1938 Pels, d.
Begr.plaats, Aula	1938 (PC Hooftstr.176) Flentrop (HO nov'38)
Herv.Ev.Tuind.Oostzaan	1938 Flentrop (HO nov'38)
Nieuwe Oosterbegraafpl	1939 Vermeulen, Overschie, electr. tr. met springl. d in B p 143, HO nov'40, p 12, BmlC.
Herv? Emmakerk	19.. (Oud-Watergraafsmeer) Spanjaard (HO nov'40 p 12
Herv. Nieuwe K. kl.o.	1947 Flentrop Nieuw binnenwerk
Herv. Elthetokerk	1949 Leefflang, Middelharnis d in K
Geref.Maranatha (AsdN)	1950c Bik, gebr.makend van het Bik zwelw. uit 1923 van het Strumphler-orgel der Herst. Luth. Kerk (stemmen met *) I. B16 P8 Rf8 O4 Q22/3 M3st T8 II.*Sal8 *VdG8 *VxCel8 *Hp8 P4 *Flh4 N22/3 *Wf2 T13/5 Ssq2st *Hb8 P. *Sb16tr *Vlcl8 Tr4
RK St Joseph (Asd W)	1957 in een nis, geen kas (K)
Geref. Woestduinkerkerk	1957 Flentrop, d, f.
Herv.Opstandingskerk	1957c voor 1957 Flentrop positief Hp 8, P 4, Rf 4, Gh 2, Sq 2 st, Cy 1-2 st, C-f", C-d' aangeh. Ned.Orgelkunst febr'57
Bethelkerk	1958 Vasco da Gamastr. Uitbreiding Fonteyn-Gaal, ingespeeld door Simon C.Jansen (OB feb'59)
Geref. Pniel (Asd W)	1958 geen kas (K)
Herv. Maranathakerk	1959 Flentrop
RK OLVr van 7 Smarten	1960 Pels op 505 (Nieuw-West)
RK H.martel.van Gorkum	1960 uitbr. door legaat, geen kas, geen front, (K)
Remonstr. Arminiuslk.	1963? v.Vulpen (type Expo/Geersdijk en Didam) I. P 4, Rf 8, Wf 2, M 3-4st, D 8 II. P 2, Hp 8, Rf 4, N 1 1/3, Cy 1 st P. Sb 16, Ged 8, Voxh 8 (HO okt'63). Het is slecht vlgs JJ. bijl.
	117c
Herv. Westerkerk, koor	1964 Flentrop, f, d.
Herv. Oude kerk, kl.o.	1965 Ahrend en Br. in kas uit 1658 (HO jan'61)
RK Chr.Koningkerk	1966c (James Wattstr, Oost) Vierdag
Geref. De Kandelaar	1966 (Asd W.) Reil, d, f

Luth. Augustanakerk	1966?	v. Vulpen, zie f, d.
Prive bezit	1966?	(van Dr A.Oostenbrink, Hoofdweg Sloten), door hem zelf gebouwd, mech. II. Hp 8, Qd 8, P 4, Rf 4, Gh 2, Rsq, Reg 8 I. G 8, N 2 2/3, P 2, T 1 3/5 P. Ged 8, Wf 4, Rf 2, Opf 1, Schalm 4 3 koppels. Vanwaar dit gegeven?
Herv. De Hoeksteen	1967	(Asd W of Slotervaart) Vierdag, kerk met 3 flesvormige daken (med. Hulsman), f, d.
Conservatorium	1970c	opdr. Flentrop HO mrt'70 p 81
Herv? Princessekerk		Beschrijving B.Steinvoort HO jan'54, pn, rom, later omgebouwd, toch brei-achtig van klank, Mixtuur-Cornet met Septiem, slecht opgesteld.
Herv. Thomaskerk	1972	v. Vulpen, f, d.
St.Jacobsgesticht	19..	2 delen, voor en achter in gebouw (B)
Herst.Apostolisch	19..	(Archimedesweg) 2 delen opgesteld voor en achter in gebouw (B)
Zorgvliet	19..	achter muur of raster (B)

-----AFGEDRUKT-----

Amsterdam, Hervormde Oude Kerk, Grote orgel

1726

Aangetroffen in Bolt-archief Amsterdam Oude Kerk, Gr.o.

Hierin schrijft Blank: de prestanten (niet van Pedaal) hebben gelijke mensuur:

Hw P 16 (af F), O 8, Q 6, O 4

Rw P 8, O 4, Q 3

Bw P 8, O 4

(Wat tussen haakjes staat, door mij berekend, de eerste doorsn. dus die welke Blank heeft berekend of gemeten):

	omvang	doorsn.	(doorsn.)	(Oct.verhouding)
12 vt	628	198	199.9	(1.68)
8 vt	468	149	149.0	1.81
4 vt	259	82.5	82.4	1.66
2 vt	156	49.5	49.7	1.75
1 vt	89	28.4	28.3	

Die van het pedaal zijn iets wijder:

16 vt	865	275	275.3	1.83
8 vt	472	150	150.2	1.79
4 vt	263	84	83.7	

Blank schrijft daarbij: Er is tot nu toe geen 18de euws orgel bekend, waarvan de winddruk groter is dan de doorsnede der Octaaf 4 vt.

Amsterdam Engelse Kerk, Begijnhof (sinds 1607 in gebruik bij de Eng. Presbyteriaanse gemeente)

1753 Chr. Müller

1844 J.H. Overdiek, disp.wijzigingen

1874 P.Flaes nieuw orgel in Müller-kas

1906 Ingram & comp, nieuw pneumatisch orgel in kas.

Het Flaes-binnenwerk bevindt zich nu in de Chr. Geref. kerk te Meppel

Amsterdam, Amstelkerk

-----AFGEFDRUKT-----

1843 Batz & Co

Boekzaal 1843, II p 97/98: Kerk onlangs vernieuwd, 9 juli 1843 orgel Batz en Comp., ingespeeld door vd Broek, organist Oude Kerk.

Disp. zie SM en vtK (die beide 1842 als bouwjaar geven)

Verdere bronnen: HO sept 1888 (bouwjaar 1843) en HO nov 1939, p 14

Amsterdam, Hervormde Noorderkerk.

BmlB

- 1849 Knipscheer
1878 1ste Pinksredag 'het met veel kosten herstelde orgel weer in gebruik genomen' (Weekblad der Nederduits Herv. Gemeente, 9 Juli (?))
1906 Herstel Steenkuyt (HO mei'06), moet toen zijn gepneumatiseerd met behoud oude laden (Steinvoort in HO jg 49, p 112; hij spreekt van 'daverend tutti')
- I. P 16, B 16, O 8, Rf 8, O 4, Rf 4, Q 3, O 2, Co 8'5st, M 2 2/3'6-5 st, Sch 1 1/3'5 st, T 8
II. P 8, Bp 8, Qd 8, O 4, Dwarsf 4 (1), N 2 2/3, O 2, Sq dc 2 st, Vh 8
Ped. P 8 (2), B 16, Holf 8 (3), Rq 6, O 4, Bz 16, Tr 8
3 koppels, piano-pedaal, Tremolo (II) (4)
(1) 1906 vern.
(2) in HO mei'06: Pr 16
(3) open
(4) deze regel: naar HO mei'06. Ik denk dat ik eerst de disp. van JJ heb gekregen

A m s t e r d a m Paters Redemptoristen, Keizersgracht

.... ?

1887 Maarschalkerweerd 'geheel omgewerkt en van cresc.kast voorzien'

I. B 16, P 8, Hp 8, Sal 8, O 4, Rf 4, Q 3, O 2, M 2-5 st, Co 5 st dc, T 8, T 4 bas

II. VdG 8, V.cel 8, Opf 8, B 8, Octfl 4, Qf 3, Wf 2, FagH 8

Ped. Sb 16, O 8, Vn 8, Bz 16, Trp 8 HO jg 2, nr 2 (apr 1887)

**Amsterdam, voorm. Koepelkerk, Leidse bosje ('11-de' Herv. Kerk)
Thans in parochiekerk, H.Koningin des Vredes**

1887 J.Fr.Witte

I	II.	Ped.
Prestant 8 v	Salicet 8 vt	Fagot 16 vt
Prestant 16 vt	Viola 8 vt	Bourdon 8 vt
Roerfluit 8 vt	Salicet 4 vt	Octaaf 8 vt
Octaaf 4 vt	Holfluit 8 vt	Subbas 16 vt
Quintadeen 8 vt	Open Fluit 4 vt	
Gemshoorn 4 vt	Flageolet 2 vt	2 koppels
Quint 3 vt	Dulciaan 8 vt	Tremulant II
Octaaf 2 vt		Ventiel
Mixtuur 2,3,4 st		Calcant
Trompet 8 vt		

(Aldus in HO jg 1, nr 1 en jg 2, nr 10 (dec 1888), ook ooit door JJ aldus opgegeven)

Volgens contract van juni 1885 zou er ook nog een Gemshoorn 8 vt op het Bovenwerk komen (Witte archief, Inst. Muzw, Utrecht)

1971 (14/2) kerk buiten gebruik gesteld. Voor die tijd was het bovenwerk nog uitgebreid met een Scherp.

1972 (of '73) door Blank overgepl. naar H. Kon. des Vredes, nadat het orgel eerst nog kort in de Westerkerk had gestaan. Het zou ook nog naar de Zuiderkerk gaan. Maar ik weet niet of het daar inderdaad heeft gestaan (HO sept'72 en ...)

Amsterdam, St.Nicolaaskerk (binnen de Veste).

BmlC

1889 (12/6) W.Sauer, kegelladen, pneumatisch (Barker?), eerste vrije comb. in Nederland. JJ schrijft in LNO: kegelladen met mech. tr. en vrije comb. van (uiteraard) bijzondere constructie

I. P 16, P 8, Fh 8, VdG 8, Ged 8, O 4, Rf 4, O 2, Co 3-5 st, M 5 st, T 8

II. ZW B 16, P 8, Ftr 8, Sal 8, Rf 8, O 4, Fldolce 4, M 2-4 st, Clar 8

III. Zw Qton 16, Geigpr 8, Lieblged 8, Aeo 8, V.cel 8, Concf 8, Fug 4, Flautino 2, Fltrav 4, T 8

Ped. P 16, Contrb 16, Sb 16, Qbs 10 2/3, Opb 8, Vcello 8, Basf 8, O 4, Bz 16, T 8

3 man. kopp, 2 ped.k., comb.treden, vrije comb. (zie boven)

Bron: Boltes, die een uitvoerige beschrijving geeft in HO jg 4, nr 5. Hij geeft de voorkeur, wat intonatie betreft, aan de Nederlandse orgels.

Amsterdam, voormalige St.Willebrordus buiten de Veste.

1890 30 nov. P.J.Adema, Amsterdam, de kerk was toen nog maar gedeeltelijk klaar. Het plan was: 3 klav. orgel, waarvan voorlopig geplaatst 'twee klavieren, vrij pedaal, 15 stemmen' (in werkelijkheid wel 15 stemmen totaal, maar geen pedaalstemmen!):

I. P 8, Sal 8, B 16, Hp 8, O 4, Rf 4, M 2-3 st, Baryton 16, T 8

II. VdG 8, B 8, V.cel 8, Fh 4, P 2, FagHob 8

90 mm winddruk.

Bron: HO jg 5, nr 6 (aug 1890)

1922. Samenvatting artikelen in HO jg 20, p 60 en jg 21 p 12,13,20:

De kerk is van Cuypers en kreeg in deze tijd haar koepel. Oorspr. orgel Adema 1890, 18 stemmen, gedeeltelijk mechanisch, gedeeltelijk pneumatisch, geplaatst in Zuiderzijbeuk. Plannen het orgel van het paleis van Volksvliet (1875, Cavallé-Coll) op te kopen gingen door uitstel niet door.

Opdracht 1922 aan Adema met gebruikmaking van alle oude stemmen een nieuw orgel van 74 st. te maken en daarvan 10 registers in de Z.zijbeuk te plaatsen en de rest op de W.galerij, open front. Het kleine orgel kreeg ook 2 aparte klavieren, alle stemmen tezamen konden vanaf man IV van het grote orgel worden bespeeld. Adviseurs waren Jos A. Verheyen (org. Mozes en A.) en Willem van Kalmthout. In 1923 waren de werkzaamheden zover gevorderd, dat een deel in gebruik kon worden genomen.

Er kwamen direct al klachten: over sub- en superkoppels, over ontbr. 16' op III, over het zinloze der verbinding der beide orgels, waar Verheyen ook geen voorstander van was. Het kleine orgel stond op een accoustisch veel gunstiger plaats.

Dispositie: Zie HO jg 21, p 13 (van alle 74 st.)

Orgel thans in St.Bavo Basiliek, Haarlem.

Amsterdam, Geref. Funenkerk.

1890 D.G.Steenkuyf

Man. B 16, P 8, O 4, Q 3, O 2, Mxt bas 3 st, Co dc 4 st, T 8 b/dc

Bovman VdG 8, Sal 8, Hp 8, Rf 4

Ped. Bdn 16 2 koppels

Bronnen:

HO jg 20, p 89 (aug'23). Hierin ontbr. Tr 8 en het vrije pedaal.

HO jg 5, nr 10 'Van gelijke grootte als Baarn', het orgel te B. had echter ook Rf 8

HO jg 5, nr 11 disp., hierin niet toevoeging 'bas' achter Mxt, 3 ipv 2 koppels

In beide laatste staat 'Tunenkerk', zonder verm. 'Geref'

1923 (26/6) ombouw A.Bik, Amsterdam: Sal omgestemd tot V.cel, Rf 8 bij op Man, Qd bij op Bov., Ped. Bij Sb 16, Violcel 8, enige laden omgeb. tot mpneumatische.

Bron: HO jg 20, p 89. Ik had ook genoteerd HO aug'23 De Koff, vergroting en gedeeltelijke pneumatisering.

Amsterdam, Vrije Gemeente

1890 (30 nov) J.F. Witte, ingesp. door S. de Lange

Hw B 16, p 8, Vn 8, Rf 8, O 4, Q 3, O 2, M 2,3,4 st, Co dc 5 st, T 8

Zw St 8, Va 8, Hf 8, Gh 8, V.cel 8, St 4, F4, F 2, D 8

Ped GedSb 16, O 8, B 8, Fag 16

2 kopp, vent

Bron: HO jg 5, p 11 (jan 1891)

Amsterdam, Gereformeerde Keizersgrachtkerk.

1891 D.G.Steenkuyf. In HO jg 6, nr 2 (Apr 1891):
P 8, Hp 8, Sal 8, O 4, Fh 4, Q 3, O 2, Co 4 st, T 8 b/d , aangeh.p.

1891 In HO jg 6 nr 6: Orgelm. G.F.Jurjaenz: Thans 2 klav., orgel 1/2 toon hoger gezet, geheel nieuwe mechaniek, nw P 8 in front, nw Tr 8,

1933 Bik, restauratie, wijziging. Zie HO jg 31, p 19 (dec.'33)

Amsterdam, Concertgebouw

BmlC

1891 (10/10) M.Maarschalkerweerd. Disp., toezicht en inspelen: Jos Verheyen (voorz. NOV en org. Mozes en A.)

I. P 16, B 16, P 8, Vl 8, Fh 8, B 8, P 4, Flo 4, Qharm 3, O 2, T 1 3/5, Mxt 3-6 st, Baryton 16, Tr 8

II Zw Zged 16, P 8, Sal 8, UndaM 8, Rf 8, Fldolce 4, V 4, M 2-5 st, Trharm 8, Klar 8

III Zw Qd 16, Vdg 8, V.cel 8, Hp 8, Flh 8, Floct 4, Voxh 8, Flag 2, Pic 1, Sxq 2 st, BHob 8, Trh 4

Ped GedSb 32, Opb 16, GedSb 16, Vn 16, Qbas 12, Vlncl 8, F 8, Cornidola 4, Baz 16, Trb 8

HO jg 6 nr 8 (okt 1891)

Amsterdam, Muiderkerk (12de Herv. kerk)

1893 D.G.Steenkuy1 (2de Pinksterdag), buizenpneumatiek

I. B 16, P 8, Rf 8, O 4, Q 3, O 2, M 3 st, Co 4 st, T 8

II. Sal 8, VdG 8, Hp 8, Rf 4, D 8

Ped 16' transm

11 comb.tr., p, mf, FI, FII, 3 kopp, trem, volw.

In archief Bolt waren foto's Muiderkerk na brand. Cavaillé-Coll-achtige speeltafel.

Bron: HO jg 8 nr 4.

In HO jg 7, nr 4 is het ook vermeld, zonder vermelding van plaats en kerk, doch kennelijk gaat 't om hetzelfde orgel: Steenkuy1 bezig met pneum. orgel 'zonder reg., abstr., slepen en ventielen'. Zelfde disp., doch nu met 4 comb.treden, door speler instelbaar, allerlei mogelijkheden van koppelen.

Amsterdam, Nieuwzijds Kapel.

1912 D.G. Steenkuyl (jaar vlgs art. Rotlieb over vulstemmen in HO mrt '24: Hij noemt de lage Mixtuur). Pneumatisch

Hw B 16, P 8, Rf 8, Vn 8 O 4, F 4, Q 3, O 2, M 3-4 st, Co, T 8

Zw Sal 8, Hp 8, VdG 8, V.cel 8, Flh 4, Pic 2, Sch 3-4 st, BassH 8

Ped Sb 16, Vlcl 8, Flbas 8

Trem. (Zw), 3 kopp, Vrije c, Vaste c, aut.p.

1936 herstelling van de orgelkas (door een meubelfabrikant) en schoonmaak van het orgel, dat '21 oktober zijn 25ste jaar zal ingaan!, door Steenkuyl en Recourt. Vrijwel gehele kas vervangen, de oude was door worm aangetast (HO okt'36)

Amsterdam, First Church of Christian Scientist.

1935 H.W.Flentrop. Voor Muziek-Lyceum. Electropn. kegelladen, opdr. HO jun'34, opdr. gewijzigd HO jul'34, voltooid (ontbr. bijgezet) zie HO jun'35, overpl. naar Christ. Sc.kerk HO mei '37 p 69, waarin oude disp. en in HO mei'39?

I. B 16, P 8 (fr), Rf 8 (fr), O 4, Blf 4, Qf 2 2/3, O 2, M 4st, Tr 8

II.Zw. Houtenf 8, V 8, Cel 8, Opf 4, Spf 2 2/3, Flag 2, Trtsc 2-3st, D 8, trP P. Sb 16, O 8 (fr), Rf 8(fr), Opf4, Rsp 3st, geen enkele transmissie. Frontontwerp arch. Ir Friedhoff. Oude dispositie en toegevoegde gegevens HO mei'37 p 69

Amsterdam, Hervormde Maranathakerk.

1959 Flentrop. Ontwerp kassen Groenewegen en Mieras.

Man

Prestant 8'
Roerfluit 8'
Spitsgamba 8' 1)
Octaaf 4'
Spitsfluit 4'
Nasard 3'
Super Octaaf 2'
Mixtuur 1 1/3'4,5 st
Trompet 8'

- 1) gr. oct. afgeleid
- 2) in bas ebben lepels
OB?)
- 3) gecombineerd, waarmee?
- 4) ebben lepels

Rugwerk

Holpijp 8'
Prestant 4'
Roerfluit 4'
Vlakfluit 2'
Quint 1 1/3'
Sesquialtera 2 2/3'2 st
Scherp 4 st
Dulciaan 16' geh. 2)

Borstwerk

Gedekt 8'
Quintadeen 4'
Prestant 2'
Sifflet 1'
Cimbel 2 st 1/3
Vox humana 8'

4 koppels, 2 tremulanten

Cymbelster, Zweltrede Borstwerk

Man. C-g^m, Ped. C-f

De afstand der kassen is 2.5 m

(OB nov'67. Ik had de Perd.Rsp er niet bij. Stond die niet in

Pedaal

Subbas 16'
Prestant 8'
Bourdon 8' 3)
Octaafbas 4'
Ruispijp 3 st
Bazuin 16' 4)
Schalmei 4'

Amsterdam, Westerkerk, koororgel.

1964 Flentrop. Dispositie zie achterzijde kaart. Instrument bekeken juli'76. OP het orgel staat 1963. Ik noteerde dezelfde disp. als op achterzijde kaart staat. Er zijn drie koppels (treden). Het 'Borstwerk' heeft deuren die met een zweltrede zijn te bedienen. Ped.omvang C-d'

Amsterdam, Geref. Kerk 'De Kandelaar'.

1966 Reil. Ik noteerde een nomenclatuur, iets afwijkend van die op de kaart:

Man P 4, Rf 8, Q 2 2/3, Sch 4st, Terts dc 1)

Rp Hp 8, Spf 4, P 2

Ped Sb 16

3 koppels, C-f", C-d'

1) werkt alleen als Quint open staat, zodat een Sesquialter-effect wordt verkregen.

Het orgel kostte f 27000.-

Bezocht kort na de bouw (met Bolt, Leonhardt, Talsma, Bernhardt (naar ik meen) en Herman Edskes.

Amsterdam, Vrije Universiteit het 'Couperin-orgel'.

1973 J.G.Konig en Fonteyn-Gaal, adv. E.Kooiman en F.C.Stam

Grand orgue C-d'''	Positif C-d'''	Récit g-d'''	Pédale A-d' (tongw) C-d' (Flûtes)
Bourdon 16 Montre 8 Bourdon 8 Prestant Flûte Nasard Doublette Grosse Tierce Tierce Fourniture Cymbale Dessus de Cornet Trompette 8 Voix hunaine Clairon	Bourdon 8 Prestant Nasard Doublette Tierce Larigot Fourniture Cymbale Cromorne Dom Bedos mensuren 1 toon onder 'normaal' gewijzigde middentoonstemming winddruk 72 mm	Cornet Trompette Écho g-d''' Flûte 8 Flûte 4 Cornet 3 r Trompette	Flûte 8 Flûte 4 Flûte 2 Trompette 8 Clairon Acc. Pos-GO Tirasse GO Tremblant doux Tremblant fort

De toetsen zijn zeer kort

Het pedaal is een kistpedaal

Pijpwerk: platen gegoten en gehamerd, zelfs het tinnen front.

Intonatie: König. (König vertelde mij, dat hij zijn pijpen van Verschuereen betrok).

Orgelkas, klaviatuur, laden, regeerwerk, houten pijpen verzorgd door Fonteyn-G.

Niet fraai is, dat je voor het Rugpositief langs kunt lopen.

Fourniture en Cymbale (Op positief zonder de tussen haakjes geplaatste koren)

C	(1 1/3)	1	2/3	1/2	(1/2)	1/3	1/4
c					(2/3)	1/2	1/3
f	(2 2/3)	2	1 1/3	1	(1)	2/3	1/2
c'					(1 1/3)	1 2/3	
f'	(5 1/3)	4	2 2/3	2	(2)	1 1/3	1
c''					(2 2/3)	2	1 1/3
f''					(4)	2 2/3	2

Kooiman vertelde mij bij bezoek het volgende:

Ik vond het orgel nogal zacht geïntoneerd en wat mager. K zei in antwoord daarop, dat de mensuren wijder zijn dan bij N.Duitse orgels (Dom Bedos) (Ik weet niet in hoeverre de lagere franse stemming hierop van invloed is)

Dit 8 v orgeltype met Bourdon 16' en 3 1/5' heet 'Grand huit pied'.

Dat 16 vt in het pedaal ontbreekt is typerend voor de wat vroegere orgels, niet de late, zoals Poitiers.

Gebruik Larigot: Alles erbij: 8, 4, Nasard, 2, Tierce, te gebruiken in een duo.

Fonds d'orgue: 16, 8, 4.

Plein Jeu: GO op 16 vt baseren dus hier met Bourdon. De samenstelling van de Fourniture wijst daar ook op.

Montre 8 (bv bij begeleiding van een Tierce en taille: Bourdon er bij).

De opgesplitste Cornet d'Echo (8, 4, Corn 3 r): een concessie.

Combinatie met Grosse Tierce: 16, 8, 3 1/5, Nas, 2, 1 3/5. (Ben ik 4 vergeten?)

Ik vroeg naar pedaalomvang (Marchant eist A-f'''): Oude dispositie-opgaven met A-f''' zijn niet bekend (wel A-d' of C-f')

Hoe registreer je Recit de Nasard?

Lh: Montre 8, Bourdon 8, Rh: Bourdon 8, Prestant, Nasard

of

Lh: Bourdon 8, Rh: Bourdon 8, Nasard